

**ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ
ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА**

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗА
2016. годину**

**ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ
ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА**

Београд, јануар 2017. године

Назив: ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Скраћени назив: ЦЗЖТЉ

Директор: САЊА КЉАЈИЋ

Седиште фирме: БЕОГРАД

Општина: САВСКИ ВЕНАЦ

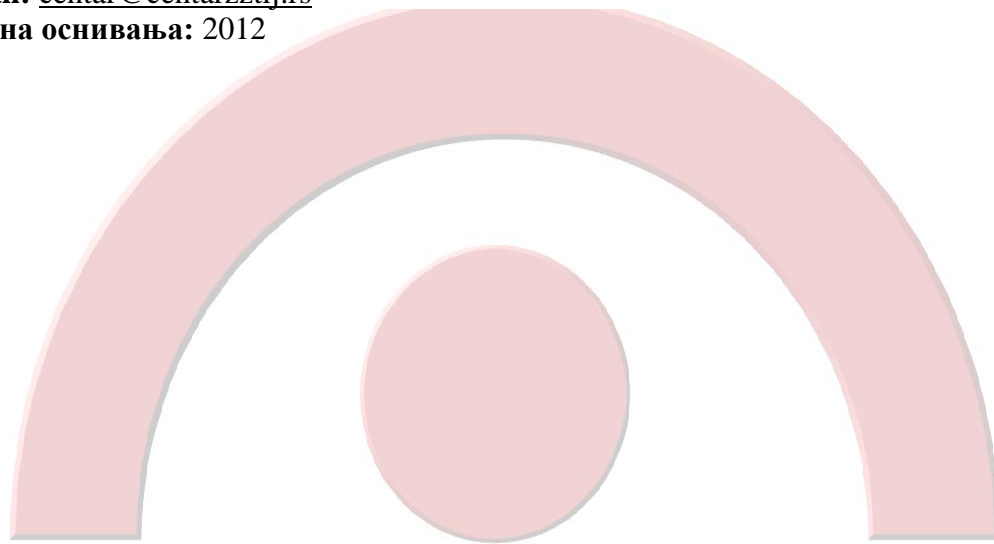
**Адреса за пријем писмена: 11000 БЕОГРАД, НЕМАЊИНА 22-26,
МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА
ПИТАЊА, СЕКТОР ЗА БРИГУ О ПОРОДИЦИ И СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ**

БРОЈ ТЕЛЕФОНА +381 63 610 590, +381 62 575 197

Web: www.centarzztlj.rs

E-mail: centar@centarzztlj.rs

Година оснивања: 2012

**ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ
ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА**

САДРЖАЈ

1. УВОД	4
2. ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ ПРЕМА ГОДИШЊЕМ ПЛАНУ РАДА ЗА 2016. ГОДИНУ	5
2.1. Оствареност резултата у реализацији општег циља 1- Унапређено откривање и идентификација жртава трговине људима	6
2.2. Оствареност резултата у реализацији општег циља 2- Унапређена заштита и остваривање права жртава трговине људима у складу са међународним стандардима	11
☐ Идентификација.....	14
☐ Планирање.....	16
☐ Укључивање организација цивилног друштва.....	16
☐ Непосредно обезбеђивање услуга.....	17
☐ Старатељска заштита и обезбеђивање смештаја	19
2.3. Оствареност резултата у реализацији општег циља 3 - Унапређени капацитети и квалитет рада центра.....	21
3. ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИМА.....	24
☐ Укупан број корисника и њихова старосна и родна структура	24
☐ Држављанство	25
3.1. Подаци о идентификованим жртвама	25
у 2016. години.....	25
☐ Вишеструка експлоатација.....	27
☐ Транснационална трговина људима	28
☐ Национална трговина људима	28
☐ Идентификација међу мигрантима	29

1. УВОД

Заштита жртава трговине људима је од општег друштвеног интереса јер се ради о кривичном делу које представља најтежи облик кршења људских права и једну од најпрофитабилнијих криминалних активности. Заштита људских права, која су најгрубље угрожена када су у питању жртве трговине људима, једно је од централних питања и обавеза свих држава. Обавеза помоћи, подршке и заштите жртава овог облика криминала произилази из низа међународних докумената, а посебно важан документ је *Конвенција Савета Европе о борби против трговине људима*, чији је потписник и Република Србија.

Концепт заштите жртава трговине људима који се остварује кроз функционисање Центра за заштиту жртава трговине људима одваја подршку жртвама трговине од санкционисања кривичног дела и сузбијања трговине људима, успостављајући тесну везу између система социјалне заштите, с једне стране, и МУП-а и правосуђа с друге, као кључних система државе који су одговорни за сузбијање трговине људима и свеобухватну подршку жртвама трговине људима.

Центар за заштиту жртава трговине људима основан је као установа која се састоји од две организационе јединице: Службе за координацију заштите жртава трговине људима и Прихватилишта за жене жртве трговине људима.

СЛУЖБА ЗА КООРДИНАЦИЈУ ЗАШТИТЕ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА функционише од 02.07.2012. године. Основни послови Службе су идентификација жртава трговине људима и координација заштите жртава трговине људима. Идентификација коју врши Служба односи се на утврђивање статуса жртве са аспекта угрожености људских права. Идентификација је полазна тачка у систему помоћи и заштите коју обезбеђује држава, ангажовањем системских ресурса, ресурса специјализованих организација цивилног друштва и других учесника. Кроз послове координације Центар обједињује деловање свих релевантних актера у обезбеђивању подршке појединачној жртви. На вишем, глобалном нивоу, Центар иницира активности различитих система који би унапредили њихове капацитете у оквиру постојећих могућности, али и развојем иновативних активности и услуга, подршку и помоћ коју држава обезбеђује жртвама. Циљ подршке и помоћи је што је могуће успешнији опоравак жртве и њена интеграција у заједницу и породицу, односно изналажење оптималног животног аранжмана.

ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА ЖЕНЕ ЖРТВЕ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА још увек није почело са радом. ВЛАДА Републике Србије доделила је пословни простор у ул. Рузвелзова бр. 10 на коришћење Центру за заштиту жртава трговине људима чиме је процедура око обезбеђивања формално правних услова за коришћење објекта окончана. Овај простор даље је потребно адаптирати и реконструисати како би се исти довео у намену, а што претходно подразумева обезбеђивање одговарајућих финансијских средстава од стране ресорног министарства. Успостављање услуге прихватилишта зависи како од адаптације пословног

простора у ул. Рузвелтова бр. 10, тако и од могућности запошљавање неопходних стручњака и техничког особља, имајући у виду Уредбу Владе РС о забрани запошљавања у јавном сектору.

Прихватилиште је предвиђено за прихват жена са искуством трговине људима и девојака изнад 16 година, односно за ургентан прихват жртве, без обзира на стање трауматизације у коме се жртва налази у моменту откривања и смештаја. Овакво програмско опредељење прихватилишта изискује високе стандарде стручног рада и безбедносних мера.

Услуге и активности Центра за заштиту жртава трговине људима, односно Службе за координацију заштите жртава трговине људима, с обзиром на мандат Центра, доступне су 24 часа могућим корисницима. Центар/Служба има стално дежурног стручног радника и дежурни брј телефона +381 63 610 590 путем кога се обезбеђује 24-оро часовна доступност услуга. Доступност услуга обезбеђује се у тесној сарадњи са центрима за социјални рад и службеницима полиције, као и специјализованим ОЦД у обезбеђењу смештаја за пунолетне жртве (женског пола). Актуелни недостатак адекватног канцеларијског простора онемогућава несметан поверљив разговор са жртвом у просторијама установе, те се контакти са корисницама/има обављају најчешће у просторијама полиције (које нису адекватне намени) или центара за социјални рад и код пружалаца услуге смештаја, при чему се ремети уобичајени радни ритам установа и не омогућава потребан амбијент за несметан рад са корисницом/ком.

2. ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ ПРЕМА ГОДИШЊЕМ ПЛАНУ РАДА ЗА 2016. ГОДИНУ

Планом рада за 2016-у годину дефинисана су 3 општа циља рада установе за наведени временски период, са дефинисаним активностима:

Општи циљ 1: УНАПРЕЂЕНО ОТКРИВАЊЕ И ИДЕНТИФИКАЦИЈА ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Општи циљ 2: УНАПРЕЂЕНА ЗАШТИТА И ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА У СКЛАДУ СА МЕЂУНАРОДНИМ СТАНДАРДИМА

Општи циљ 3: УНАПРЕЂЕНИ КАПАЦИТЕТИ И КВАЛИТЕТ РАДА ЦЕНТРА

Важно је напоменути да су циљеви рада Центра дефинисани у складу са мандатом установе, система социјалне заштите и нацртом Националне стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава за 2013-2018-у годину. Како Стратегија још увек није усвојена, један део активности, које су планиране као активности Центра у Акционим планом за имплементацију Стратегије за 2016-у годину није остварен.

Током 2016-е године рађено је са 228 корисника, а реализовано је 2384 појединачних активности.

2.1. Оствареност резултата у реализацији општег циља 1- Унапређено откривање и идентификација жртава трговине људима

Током 2016 године реализоване су планиране активности ради остваривања специфичних циљева у оквиру овог општег циља.

Национални индикатори за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима који су креирани у 2015-ој години, примењују се у пракси у системима социјалне заштите, образовања и полиције. У систему социјалне заштите очекује се званично упутство надлежног министарства за примену индикатора. За сада индикаторе примењују стручњаци у центрима за социјални рад који су прошли обуку за примену индикатора. Током 2016. године повећан је број пријава за идентификацију Центру из система социјалне заштите, што је једним делом свакако повезано за применом индикатора. Национални индикатори за прелиминарну идентификацију за полицију се примењују у ограниченом обиму, пре свега у раду полиције приликом регистрације избеглица/миграната (на основу упутства министра унутрашњих послова). У оквиру министарства унутрашњих послова предвидљено је доношење инструкцију за примену индикатора која ће бити усвојена након реорганизације и нове систематизације у раду МУП-а. У систему образовања индикатори су уведени у редован рад система упутством министра. Примена индикатора повезана је са програмом превенције трговине децом у образовању који је реализован током 2016-е године. У 2016. години 80 стручњака у образовању из 17 школских управа обучено је за примену индикатора. Ови стручњаци ће, осим не непосредној примени индикатора, радити и као подршка колегама у образовању у примени индикатора. Током године није било могуће обезбедити средства за даљу обуку стручњака у социјалној заштити.

Током 2016. године указала се потреба за јачањем капацитета запослених у Комесаријату за избеглице и миграције, као и радника на првој линији рада са избеглицама/мигрантима за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима међу мигрантима. У ту сврху креиран је сет индикатора прилагођен потребама ових радника. За њихову примену планиране су обуке путем једнодневне радионице током 2017. године.

Почетком 2016.године (први квартал) објављене су и Стандардне оперативне процедуре (СОП) за заштиту деце избеглица/миграната, са препоруком министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања да се инструменти и процедуре примењују у заштити ове деце. У оквиру индикатора који су креирани у оквиру СОП-а, дефинисани су и специфични индикатори за препознавање деце која су могуће жртве трговине људима у групи миграната. Ове индикаторе могу користити сви стручњаци који раде на заштити деце избеглица/миграната.

Још увек постоји потреба да се настави рад на изради индикатора за друге системе, пре свега за систем здравства. Такође, недостају индикатори који би били прилагођени потребама инспекције рада.

Креирани индикатори се примењују, иако још увек не уз потребна упутства или инструкције свих надлежних министарстава. Потребно је интензивирати рад на спровођењу инструкције у систему социјалне заштите и полиције. Такође, потребно је наставити са обукама стручњака за примену индикатора у свим системима, посебно у систему социјалне заштите. Систем здравствене заштите још увек није обухваћен израдом индикатора, што би било неопходно, с обзиром на улогу и значајем овог система у раном откривању могућих жртава.

Како Стратегија и Акциони план за њену примену још увек нису усвојени, није било могуће реализовати активности у којима је планирано заједничко ангажовање Центра и других институција и организација. У оквиру редовног рада Центар је настојао да реализује одређене активности које је могао самостално, о чему се информације налаз у даљем тексту.

Од 2015. године Србија је једна од десет држава које су обухваћене глобалним пројектом Међународне организације рада „CLEAR“ који је финансијски подржан од стране Министарства рада САД у износу од око 300.000 долара, с намером да се сузбије дечји рад у Србији. Званични назив пројекта је: „АНГАЖОВАЊЕ И ПОДРШКА НА НАЦИОНАЛНОМ НИВОУ ЗА СМАЊЕЊЕ ПОЈАВЕ ДЕЧЈЕГ РАДА“. Поред Инспектората за рад, у наведеном пројекту учествују представници центара за социјални рад, Министарства унутрашњих послова, Центра за заштиту жртава трговине људима, Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Директор Центра за заштиту жртава трговине људима је решењем министра за рад одређен за члана Надзорног одбора пројекта. Пројектним активности реализоване у току прошле године су анализа правних инструмената у области дечјег рада, припрема препорука за њихово унапређење у складу са међународним стандардима у области дечјег рада, организовање консултативних радионица за представнике владиних институција, синдиката, удружења послодаваца и цивилног друштва, а креиран је и нацрт програма обуке за инспекторе рада и представнике других институција релевантних за област дечјег рада, на тему откривања и превенције дечјег рада и борбе против трговине децом. Пројекат траје до новембра 2017. године. Центар је учествовао у свим фазама пројекта кроз различите форме рада – учешће на радионицама са вођењем одређених делова, давање повратних информација, сугестија, коментара на урађене текстове анализа и препорука, као и континуирано извештавање и сарадња са ангажованим консултантима у вези надлежности Центра и података којима располаже.

Током 2016. године остварена је сарадња са скоро свим штампаним, електронским медијима, тако да су јавности биле доступне информације о раду Центра. У 2016. години стручњаци Центра за заштиту жртава трговине људима учествовали су у бројним телевизијским емисијама на каналима РТС, ПИНК, КЦН, ХЕПИ, локалном ТВ каналу „Сремска“ у Сремској Митровици. Поводом Европског дана борбе против трговине људима 18.10.2016.године стручни радник Центар учествовао је и у радијској емисији Радија Београд. Штампани и електронски медији су током целе године објављивали текстове на тему трговине људима и активностима Центра за заштиту жртава трговине људима. С тим у вези штампани и електронски медији у Србији објављивали су информације у вези статистичких података о трговини људима, а које је објављивао Центар за заштиту жртава трговине људима, вести у вези потписивања меморандума о сарадњи са НВО АСТРА, Фондацијом „Тијана Јурић“, вести у вези обележавања светског и европског дана борбе против трговине људима и сл.

Као један од начина информисања стручне и шире јавности у оквиру тродневне манифестације „Mikser Talks: Ženijalno!“, у Миксер хаусу 12.06.2016. одржана је трибина „**Борба против трговине људима- актуелни проблеми у Србији и у свету**“. Трибина је организована поводом обележавања Светског дана борбе против дечијег рада, а једна од главних тема је била суочавање са актуелним проблемима у борби против трговине људима. У оквиру сајма књига на штанду Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања 26.10.2016. године одржана је трибина на тему „**Књигом против трговине људима**“ чији је организатор био Центар за заштиту жртава трговине људима.

У претходној години посебна пажња посвећена је унапређењу капацитета образовног система за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима у образовању и реализацију превентивних активности са ученицима. Сензибилизација система и унапређење компетенција реализовани су кроз партнерски пројекат Министарства образовања, науке и технолошког развоја и Центра за заштиту жртава трговине људима, који је финансирао УНИТАС фонд. Кроз пројекат је обухваћено 589 школа у Србији, у којима је реализован низ активности. Кроз активности које су омогућиле директно укључивање циљних група, обухваћено је 6273 наставника, 53 526 ученика и 4 190 родитеља, у свих 17 школских управа. Активности у раду са децом и родитељима обухватале су израду и постављање постера, плаката, креирање и реализацију трибина, уличних манифестација, позоришних представа у реализацији ученика, новинских чланака, организовање уличних перформанса, објављивање фотографија и постављање информација на сајтовима школа, гостовање у локалним медијима. На РТСу премијерно је приказан превентивни филм "Посматрачи" који је настао у оквиру овог пројекта, поводом обележавања 18 октобра, Европског дана борбе против трговине људима. Само на Youtub каналу УНИТАС фонда до краја 2016 године било је 17 498 прегледа филма. Имајући у виду медијску промоцију, слободно се може рећи да је број грађана, међу њима и наставника и ученика који су индиректно информисани о трговини људима далеко већи (око 30% грађана). Кључни продукт пројекта је дугорочни **Програм заштите ученика од трговине људима у образовању**. У оквиру програма, сачињени су Приручник за образовни систем-заштита ученика од трговине људима, Практикум са радним материјалима за радионичарски рад са наставницима, родитељима и ученицима и едукативни

филм „Посматрачи“. Обучено је 80 стручњака из 17 школских управа за примену индикатора за прелиминарну идентификацију за образовни ситем и за примену програма заштите ученика од трговине људима, а 46 наставника и професора физичког васпитања је завршило обуку само за примену програма заштите ученика од трговине људима. Обука наставника и професора физичког васпитања посебно је значајна због доприноса који овај профил наставника може дати у прелиминарној идентификацији и развоју сумње на могућу трговину људима међу ученицима.

Унапређена је информисаност и капацитети образовног система за заштиту ученика од трговине људима, и омогућено унапређење извештавања о жртвама трговине људима захваљујући реализованим активностима на информисању и сензибилизацији и превенцији трговине људима. Неопходно је наставити активности на сензибилизацији грађана и унапређењу капацитета других система.

Током године Републички завод за статистику препознао је улогу Центра у прикупљању података о трговини људима, те је од 2016 године уврстио Центар међу установе од којих прикупља релевантне податке за извештавање о трговини људима.

Центар за заштиту жртава трговине људима у партнерству са Црвеним Крстом реализовао је активности обележавања Светског дана борбе против трговине људима 31. јула у Панчеву и 18.10.2016. године обележавајући Европски дан борбе против трговине људима. Активности су реализоване у циљу бољег информисања и сензибилизације јавности и подизања опште свести о проблему трговине људима, посебно деце и младих.

Као и претходне, и 2016. године наставило се са информисањем јавности путем штампе и дистрибуције плаката и промотивних лифлета. У 2016. години штампано је 150 плаката и 450 лифлета. Плакат се односи на рад Центра и има видно истакнут дежурни број Службе који омогућава 24-очасовну доступност услуга Центра. Министарству унутрашњих послова достављено је 80 плаката како би исти били постављени на свим граничним прелазима Републике Србије. У 2016. години Центар је штампао и 100 примерака Анализе „Извештај о трговини људима у Србији за 2016.годину“.

Значајна активност у оквиру овог општег циља је информисање стручне и шире јавности путем сајта Центра. Сајт је редовно ажуриран, а попуњавање сајта реализовано је интерним ресурсима Центра. Број посета сајту Центра је током 2016. године значајно повећан у односу на претходне две године. Највишу посећеност сајт је достигао у јуну месецу када је забележено 14 699 посета. У 2016. години сајт је посећен 83.395 пута у односу на 2015. годину када је посећен 36.941 пута, односно на 2014. годину када је сајт имао 9.318 посета. У 2016. години укупно је отворено 300.600 страница у односу на претходну годину када је број отворених страница био 190.767. И по овом параметру у 2016. години забележено је повећање посећености сајта што је и један од основних показатеља да је повећано интересовање стручне и друге јавност за рад Центра. Током године припремљен је план редизајнирања сајта, како би сајт био прегледнији и како би се олакшала доступност информација и података.

Мигрантска криза са собом носи ризике за трговину људима и њихово кријумчарење. Услови путовања, високи ризици по живот и безбедност мигранта, неизвесност путовања на које су кренули и утицаји дуготрајног стреса на личност и способност људи да се самозаштите, доводе до различитих последица по њихово здравље и живот, као и до повећања рањивости миграната и њихове подложности трговини људима. У циљу заштите деце избеглица/миграната, у коју спада и заштита од трговине људима, Центар је још 2015. године укључен у израду Стандардних оперативних процедура за заштиту деце избеглица/миграната (СОП). Ове процедуре усвојене су од стране Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у првом кварталу 2016. године у форми препоруке. У оквиру ових Процедура дефинисани су индикатори за развој сумње да је дете избеглица/мигрант могућа жртва трговине људима, као и поступак пријављивања ради иденетификације. СОП су настале уз подршку УНИЦЕФ-а реализацији пројекта "Унапређење одговора Републике Србије у заштити деце миграната", који је спровела НВО ИДЕАС у сарадњи са Надлежним министарством.

Током године појавила се потреба са развојем капацитета запослених Комесаријата за избеглице и миграције за прелиминарну идентификацију могућих жртава трговине људима у популацији тражиоца азила и миграната смештених у прихватним центрима и центрима за азил, како деце тако и пунолетних лица. У том циљу сачињен је програм једнодневне радионице, која је намењена запосленим у Комесаријату на првој линији рада са мигрантима, као и представницима међународних агенција и домаћих и страних НВО који раде у прихватним центрима. Радионице ће се реализовати у 2017-ој години. У оквиру овог програма издвојена је препоручена група индикатора за препознавање жртава трговине људима, прилагођена условима и контексту идентификације.

У самом Центру формирана је посебна база података о евиденцији идентификације међу мигрантима, прилагођена могућностима прикупљања података у тој популацији. База података је ажурирана на дневном нивоу. Поступање по пријави за идентификацију међу мигрантима има приоритет реаговања и на терен се излази одмах.

Ради оспособљавања радника на првој линији и стручњака за идентификацију жртава трговине људима међу мигрантима одржан је низ једнодневних обука. Једнодневна инфо сесија за примену СОП одржана је у 10 наврата, обухватајући градове Прешево, Бујановац, Шид, Кањижу, Суботицу, Нови Сад, Београд, и њима околне општине, у организацији НВО ИДЕАС и Удружења стручних радника у социјалној заштити. У сарадњи са Данским Саветом за избеглице одржане су 2 дводневне обуке за представнике полиције, комесаријата за избеглице, међународне и домаће НВО ангажоване на подршци мигрантима о трговини људима и прелиминарној идентификацији жртава трговине људима, са посебним акцентом на специфичности препознавања жртава трговине људима међу мигрантима, у Београду и Пироту. У сарадњи са Међународном организацијом за миграције одржане су 3 дводневне обуке за представнике полиције, УН агенција и домаћих и страних НВО на тему препознавања и подршке жртава трговине људима међу мигрантима, који су обухватили граничне прелазе и прихватне центре, али и њима блиске општине, у

Димитровграду, Пироту, Бабушници, Књажевцу, Шиду, Сремкој Митровици, Шапцу, Прешеву, Бујановцу, Миратовацу.

2.2. Оствареност резултата у реализацији општег циља 2- Унапређена заштита и остваривање права жртава трговине људима у складу са међународним стандардима

Центар је централна институција идентификације и координације заштите жртава трговине људима у механизму упућивања жртава. Нацртом Стратегије за сузбијање трговине људима и нацртом Акционог плана за њено спровођење, предвиђен је низ активности на унапређењу капацитета система заштите и остваривања права жртава трговине људима у складу са међународним стандардима. Једна од предвиђених активности је израда нових стандардних оперативних процедура за упућивање жртава. Како Стратегија и Акциони план још увек нису усвојени током 2016 –е године, није било могуће учествовање Центра у развоју и унапређивању системског механизма. Центар је прилагодио свој пан рада и усмерио своје активности на развој интерних процедура од значаја за рад Центра у овом домену, али и за целокупни механизам упућивања. Лобирано је за обезбеђивање средстава за израду стандардних оперативних процедура с обзиром да су оне кључни документ уређења процеса упућивања жртава. Пројектна средства очекују се током 2017. године.

Друга активност коју је Центар предузео ради унапређења сарадње у процесу упућивања жртава је формализација сарадње са институцијама система и организацијама цивилног друштва. У току године припремљен је Меморандум о сарадњи са Националном службом за запошљавање, чиме се значајно унапређује могућност запошљавања жртава уз заштиту података о њиховој експлоатацији. Меморандум ће бити потписан јануара 2017. Године.

У 2016. години потписани су Споразуми о сарадњи са НВО Астра и Фондацијом „Тијана Јурић“.

Центар за заштиту жртава трговине људима и НВО Астра су 15.01.2016. године потписали Меморандум о сарадњи којим су формализовали своју будућу сарадњу на пољу откривања и заштите жртава трговине људима. Циљ Меморандума је свеобухватнија и ефикаснија заштита права жртава трговине људима у Републици Србији. У тексту Меморандума прецизно су дефинисана начела које ће стране потписнице поштовати, али су прописане и улоге, као и процедуре у области откривања, идентификације и заштите жртава трговине људима. Овај чин представља значајан искорак у унапређењу механизма сузбијања трговине људима у Србији и достизању међународних стандарда у овој области.

Поводом Светског дана детета који се обележава 20. новембра, Центар за заштиту жртава трговине људима и Фондација "Тијана Јурић" потписали су Споразум о међусобној сарадњи. Овај споразум дефинише активности којима организације желе да допринесу бољем информисању и сензибилисању јавности и подизању опште свести о проблему трговине људима, посебно деце и младих. Центар за заштиту жртава трговине људима и Фондација "Тијана Јурић" ће сарађивати на планирању, осмишљавању и спровођењу заједничких пројеката на

тему безбедности деце и превенције трговине људима, промовисању добре праксе, организовању заједничких трибина, обука, конференција, округлих столова, израде превентивно едукативних материјала и других активности.

Током године није реализована планирана активност укључивања у рад на операционализацији сарадње са релевантним службама у другим земљама ради ефикасније идентификације и подршке жртвама, држављанима РС у тим земљама. Очекиван је наставак рада на развоју протокола о сарадњи са Републиком Француском који до сада, због објективних околности у Француској (терористички напади) није потписан.

Иако у остваривању циља "унапређен механизам координације заштите и уућивања жртава трговине људима" није дошло до релаизације планираних активности, оставарена су значајна унапређења интерних ресурса Центра и започета је формализација сарадњеса институцијама система и организацијама цивилног друштва. Ови резултати су од великог су значаја за свакодневну праксу подршке жртвама и могу представљати ресурс за израду нових Стандардних оперативних процедура на републичком нивоу.

Значајан ресурс за благовремено препознавање жртава трговине људима и обезбеђивање одговарајуће, а посебно хитне подршке и заштите, представљају центри за социјални рад. Захваљујући едукативним активностима за примену индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима, један део струњака центара за социјални рад је у 2015. години развио капацитете за обављање ове активности. У овим центрима, који углавном обухватају подручја у којима живи или је откривен највећи број жртава трговине људима, током 2016. године кроз консултације са стручнима радницима центара додатно је обављена сензибиизација за рад у овој области и развој компетенција у процени ризика од трговине људима. Консултације су обављане у свим случајевима обраћања центара за социјални рад Центру. Интензивнији развој капацитета стручњака центара одвијао се кроз израду плана заштите жртава, где су стручњаци Центра кроз процес израде плана у сваком конкретном случају, реферисали информације о трговини људима и демнотрирали поступке обједињавања података и доношења одлука када је у питању заштита жртава, поготову деце. Током године реализоване су две обуке за стручњаке центара за социјални рад по акредитованом програму „Улога центара за социјални рад у заштити жртава трговине људима“ који су креирали и реализују заједно аутори из МРСП и ЦЗЗТЉ.

Иако су активности које обухватају обуку и консултације стручњака центара за социјални рад релаизоване, неопходно је наставити са циљано осмишљеним обукама за стручне ранике центара за социјални рад како би центри ефикасно и ефективно учествовали у процесу идентификације и подршке жртвама трговине људима.

За 2016. годину планиране су активности на подршци локалним тимовима за борбу против трговине људима који су формиран у 17 општина у Србији - Сомбор, Кикинда, Шабац, Панчево, Смедерево, Пирот, Лесковац, Нови Пазар, Пожаревац, Прокупље, Суботица, Нови Сад, Крагујевац, Ниш, Врање, Краљево и Сремска Митровица. Функционисање и рад тимова је у надлежности МУП-а, који је задужен за координацију рада тимова и надзор над њиховим радом. Сврха успостављања тимова је јачање ресурса на локалном нивоу за супротстављање трговини људима и рад на превенцији и информисању грађана о феномену.

Локални тимови за борбу против трговине људима су мултидисциплинарни тимови, које чине представници различитих система, и који су, по прелиминарном плану, требали да буду под надлежношћу Канцеларије националног координатора за борбу против трговине људима. Како Канцеларија још увек није успостављена, изостале су многе планиране активности, те су и локални тимови остали без потребне подршке. Рад локалних тимова с тога није заживео у Србији.

Осим подршке центрима за социјални рад за развој компетенција, центар је током 2016. године био ангажован и на подршци пружаоцима услуга и реализаторима програма за креирање и увођење одговарајућих услуга и програма за подршку жртвама трговине људима. Ова активност је директно повезана са реализацијом Акционог плана за спровођење Стратегије, те је њена реализација у 2016.-ој години доведена у питање. Сопственим ресурсима и у ограниченим условима рада, Центар је у том смислу пружао подршку у конципирању и развоју услуге Прихватилишта за децу жртве трговине људима у Новом Саду (израду пројекта и изградњу објекта финансира локална самоуправа Нови Сад). Такође, Центар је сарађивао са НВО АСТРА која је креирала и развила иновативне програме за жртве трговине људима, односно, креиран је програм за подршку родитељству жртвама трговине људима. Програм је реализован са 2 групе корисница, а планира се развој програма и ширење корисника услуга.

Потребно је наставити рад на развоју услуга смештаја и посебних програма подршке жртвама. Такође је потребно унапредити сарадњу са пружаоцима услуга које су намењен општој популацији и/или посебним групама корисника, ради укључивања жртава трговине људима у услуге у заједници, како би се оне у процесу осамостаљивања кретале на континуууму од специфичних и специјализованих услуга намењених жртвама трговине људима, преко мање специфичних, до услуга намењених и другим корисницима услуга система социјалне заштите, до осамостаљивања и успостављања независности од система подршке кад год је то могуће.

Центар је истовремено са подршком партнерима у пружању услуга радио и на унапређењу сопствених ресурса за обезбеђивање квалитетних услуга корисницима. У том циљу реализоване су следеће активности: интерне едукације, израда стручних упутстава, учешће на обукама и стручним скуповима (више у одељку о остављавању циља 3). Посебна пажња посвећена је, као и ранијих година, обезбеђивању помоћи и подршке жртвама током идентификације и у обезбеђивању опоравка и интеграцији.

У оквиру овог специфичног циља свим жртвама трговине људима обезбеђена је доступна помоћ и подршка током идентификације и у периоду опоравка и интеграције у складу са капацитетима државног и НВО сектора.

Током године посебна пажња посвећена је стручном раду са корисницима. Центар је у свим пријављеним случајевима, када је жртва била доступна, реализовао поступак идентификације, а потом радио на обезбеђивању подршке кроз директно обезбеђивање услуга за које је надлежан и координацију и упућивање жртава на друге пружаоце услуга. Током године у два случаја обезбеђен је привремени боравак из хуманитарних разлога за жртву која је била страни држављанин.

- **Идентификација**

Идентификација је стручни поступак процене потреба и стања, као и животних околности корисника у коме се утврђује да ли је нека особа жртва трговине људима и препознају се кључне потребе корисника. На основу препознатих потреба жртве обезбеђује се одговарајућа подршка.

Током 2016. године примљено је 150 пријава за идентификацију могућих жртава трговине људима. У 125 пријава утврђено је да се ради о претпостављеним/пресумптивним жртвама и у тим случајевима настављен је рад на идентификацији жртава.

Неопходно је навести да је Центар релевантна државна установа за идентификацију жртава трговине људима, те да све жртве које уђу у процес идентификације као претпостављене жртве, не морају нужно задржати тај статус приликом окончања идентификације. Могуће је, кроз процес процене, утврдити да те особе нису жртве трговине људима, када се оне упућују на друге услуге и ситеме подршке. У 25 пријављених случајева није било могуће успоставити контакт са особом за коју је примљена пријава, тако да у тим случајевима није био могуће проценити да ли се ради о претпостављеним жртвама или не. Током године рад на идентификацији одвијао се кроз 134 предмета, с тим да је у 9 предмета у 2016ој години формално окончан рад доставом обавештења подносиома пријаве. *Током године формирано је укупно 276 предмета.* Структура предмета дата је у табели 1.

Табела 1. Структура предмета ЦЗЖТЉ-а у 2016.г

Врста предмета	Број предмета
Процена ради идентификације	134
План услуга	128
Остало	14
УКУПНО	276

У односу на изворе пријава, и даље највећи број пријава стиже из полиције и система социјалне заштите. У 2016-ој години повећан је број пријава из међународних организација, пре свега из УНХЦР-а и ИОМ-а (с обзиром на мигрантски талас који је прошао кроз Србију). Ове године јављају се пријаве из образовања, тужилаштва и суда. Преглед извора пријава дат је у табели 2.

Табела 2: Структура пријава према извору пријаве у 2016ој години, појединачне институције

Извор пријаве	Број пријава
МУП	59
Систем социјалне заштите	42
Домаће НВО	18
УН агенције и стране НВО	9
Тужилаштво, суд, здравство, образовање	9
ЦЗЗТЉ по службеној дужности	10
Непознато лице	1
Лично	1
Комесаријат за избеглице	1
УКУПНО	150

Систем социјалне заштите и МУП и даље су најчешћи извори пријава за идентификацију жртава трговине људима, с тим да је систем социјалне заштите у већем броју случајева обезбедио доступност особа за које се сумња на трговину људима за идентификацију.

Приказ резултата идентификације дат је у табели 3. Важно је напоменути да се кроз процес идентификације од самог почетка за особе за које се на основу хитне процене доступних података и уверења стручног радника да добијени подаци у значајној мери указују да је та особа вероватно жртва трговине људима пружа сва потребна помоћ и подршка, без обзира да ли ће на крају процеса идентификације бити утврђено да су оне заиста жртве трговине људима. Захваљујући овом приступу, обезбеђује се да све особе у процесу идентификације имају обезбеђену помоћ и подршку у складу са међународним стандардима. Након окончања идентификације, у неким случајевима се утврђује да се не ради о жртви трговине људима. У том случају особа о којој се ради добија информације о другим установама и организацијама у којима може добити потребну помоћ и подршку и обезбеђује јој се подршка да успостави контакт са тим установама како би остварила своја права. Код особа које су идентификоване као жртве трговине људима наставља се са обезбеђивањем подршке. У 2016-ој години од укупног броја пријава у 125 случаја је утврђено да се ради о пресумптивним жртвама, а након идентификације **идентификовано је 55 жртава трговине људима**, које се налазе у различитим фазама одвијања трговине људима – у фази врбовања, транспорта или експлоатације. Резултати идентификације дати су у табели испод.

Табела 3: Резултати идентификације пресумптивних жртава за које су пријаве примљене у 2016 години

Резултат идентификације	Број особа
Идентификована жртва	55
Не ради се о жртви	58
Одбија сарадњу	1
Идентификација је у току	11
УКУПНО	125

- **Планирање**

Планирање заштите жртава реализовано је за 112 жртава, за које је сачињен 121 план заштите. У 2016-ој години рад на планирању заштите жртава је у благој стагнацији. Рад се одвијао углавном по већ сачињеним плановима услуга за укупно 63 жртве (рад на заштити пренет из 2015. године), у 2016-ој години сачињени су за 49 жртава планови услуга по први пут, док је за 16 корисница урађено преиспитивање постојећих планова услуга. У изради и реализацији планова услуга учествовали су стручњаци из месно наложних центара за социјални рад, старатељи деце, правни заступници када је то било потребно, сарадници из организација цивилног друштва по потреби. Значајно је да се у подршци жртвама све чешће укључује у квалификовани стручњаци из институција система, чиме се унапређује квалитет заштите жртава, посебно деце.

- **Укључивање организација цивилног друштва**

Током 2016. године у рад са жртвама у току идентификације и на обезбеђивању подршке новоидентификованим жртвама трговине људима невладине организације и УН агенције укључене су у 28 случајева (51% случајева). Преглед укључених невладиних организација дат је у табели 4.

Табела 4: приказ укључених организација цивилног друштва и УН агенција у рад са жртвама током идентификације и у пружању подршке код новоевидентираних случајева у 2016. години

Организација цивилног друштва	Број жртава
Леффо, Аустрија	1
АСТРА	2
АТИНА	7
АСТРА, АТИНА	1
ИОМ	3
УНХЦР	14
УКУПНО	28

Код 14 новоевидентираних пунолетних жртава организације цивилног друштва су ангазоване на пружању подршке, док је код малолетних 14 жртава била укључена УН агенција УНХЦР. Током 2016. године организације цивилног друштва (укључујући и међународне организације) су биле укључене у рад са укупно 61 жртвом (28 новоевидентираних случајева и 43 жртве код којих су већ биле укључене у рад у претходној години). Домаће организације цивилног друштва подршку су обезбеђивале за 52 жртве. Заступљеност домаћих организација цивилног друштва у подршци жртвама дата је у табели 5.

Табела 5: заступљеност домаћих НВО у пружању подршке идентификованим жртвама трговине људима

НВО	Број жртава
АСТРА	19
АТИНА	26
АСТРА, АТИНА	7
Укупно	52

- **Непосредно обезбеђивање услуга**

Непосредно обезбеђивање услуга корисницима/има реализовано је током процеса идентификације и касније, кроз континуирану подршку. Непосредна помоћ и подршка током идентификације односила се пре свега на обезбеђивање основних животних потреба, обезбеђење неопходних лекова, обезбеђење смештаја, саветодавно деловање на релативизацији и нормализацији актуелног стања, информисање о ситуацији, правима и могућим пружаоцима подршке, охрабривање, превоз, успостављање контакта са породицом и другим пружаоцима услуга непосредно након идентификације, ангажовање правног заступника, подршка током учествовања у кривичном гоњењу у улози сведока/оштећене и друго.

Преводилац је ангажован у 2 случаја. У другим случајевима идентификације, где је било неопходно ангажовање преводиоца, исти је обезбеђиван посредством УНХЦР-а, када се радило о идентификацији малолетних мигранта без пратње. У идентификацији малолетних миграната, Центар је сносио трошкове преводиоца у једном случају.

Психотерапеут је ангажован у 5 случајева, а одржано је 20 психотерапијских сеанси.

Услуге адвоката користило је 33 корисника. Од овог броја, за 26 корисника трошкове затупања сносио је Центар, а за 7 жртава невладине организације. Код 26 корисника за које је финансирање трошкова заступања сносио Центар, било је 15 судских поступака. Од овог броја поступака, 2 поступка су завршена споразумом о признању кривице, у 3 поступка је донета првостепена пресуда, а у 10 поступака у току је и даље главни претрес. Одржано је укупно 29

рочишта, а рочишта су одлагана 15 пута. **За 2 жртве обезбеђен је привремени боравак из хуманитарних разлога.**

Током непосредног рада са корисницама/има реализоване конкретне активности у идентификацији, подршци и координацији дате су у табелама 6,7 и 8¹. **Укупно је реализовано 2384 различитих појединачних активности.**

Табела 6. Реализовани стручни поступци током идентификације и подршке корисницама/има

Стручни поступак	Број активности
Идентификациони интервју	173
Процена потреба и стања	28
Сачињавање налаза и мишљења	141
Информисање о правима, кривичном делу и судским поступцима	253
Информисање о могућим видовима подршке и пружаоцима услуге	231
Саветодавно усмеравање и оснаживање за превазилажење искуства трговине	302
Преговарње са корисницима са циљем израде индивидуалног плана услуга , прихватања подршке и преузимања личне одговорности за део активности	71
Подршка у очувању и унапређењу породичних односа	84
Оснаживање жртве за учешће у судском поступку	56
Консултативна подршка центру за социјални рад	123
УКУПНО	1 462

Табела 7. Активности координације

Активности координације	Број
Комуникација са МУП-ом и тужилаштвом у процесу идентификације и судском поступку	307
Организација конференције случаја	21
Организација састанака тимова	43
Израда индивидуалних планова услуга	60
Мониторинг преузетих активности од стране корисника/ телефонски и директни контакт	37
Мониторинг преузетих активности од стране партнера/ телефонски и директни контакт	58
Дописи	105
Евалуација плана / анализа ситуације, анализа извештаја и документације/	15
УКУПНО	646

¹ Подаци у овим табелама говоре о броју свих реализованих активности у односу на укупан број корисника.

Табела 8. Друге активности директне подршке жртви

Активности	Број
Превоз жртве	2
Регулисање хуманитарног боравка	2
Присуствовање суђењу	29
Теренска посета/кућна посета	54
Асистенција при смештају корисника	12
Ангажовање адвоката за заступање жртве у судском поступку	33
Ангажовање психотерапеута и других помагача ради постизања психолошке стабилности	5
Ангажовање преводиоца	2
Пакети помоћи (храна, хигијена, гардероба, одећа, обућа)	55
Набавка школског прибора и књига	46
Набавка огрева/дрва	19
Плаћање смештаја	2
Медицинске услуге, лекови и санитарски материјал	12
Школовање	3
УКУПНО	276

- **Старатељска заштита и обезбеђивање смештаја**

Иако Центар за заштиту жртава трговине људима не реализује меру старатељске заштите и упућивања на услуге смештаја, сматрамо важним да дамо приказ активности Центра на том пољу, с обзиром на њихов значај у заштити интереса и права жртава. У 2016-ој години, сви малолетни корисници који не живе са својим родитељима, имали су регулисану старатељску заштиту. Ово се може препознати као унапређење капацитета центара за социјални рад у заштити малолетних жртава трговине људима. Укупно, током 2016. године на смештају се налазио 41 корисник. На смештју се налазило 30 деце и 11 одраслих особа. Смештај у Привременој кући НВО АТИНА користиле су 2 пунолетне кориснице. На дан 31.12.2016. године на смештају се налази 17 корисника, од којих је само 1 корисник пунолетна особа. За једну корисницу током године промењена су 3 облика смештаја. Структура облика смештаја и броја корисника смештају дата је у табели 9 за децу и младе, и у табели 10 за одрасла лица. Током године није било потребе за смештајем мушкараца жртава трговине људима, с обзиром да су све идентификоване жртве имале своје домове у које су желеле да се врате након престанка експлоатације. Још увек не функционише прихватилиште за жене жртве трговине људима при Центру, што би значајно повећало безбедност и квалитет услуга смештаја женама и девојчицама старијим од 16 година које су жртве трговине људима. У Новом Саду у току је изградња прихватилишта за децу жртве трговине људима. Током године смештај деце жртава обезбеђиван је у

постојећим капацитетима система, где су деца имала обезбеђене потребне животне услове и могућност обезбеђивања адекватне подршке.

Табела 9. Приказ малолетних корисника на смештају током 2016е. године у односу на врсту смештаја, установу обезбеђења смештаја, узраст и пол

Р.бр.	Установа	Девојч ице	Деча ци	Укупно
1.	Прихватилиште за малолетне странце без пратње, Београд		8	8
2.	Прихватилиште за малолетне странце без пратње, Ниш		2	2
3.	Транзитно прихватни центар за мигранте Келебија	2	3	5
4.	Прихватилиште за мигранте у Фоту, Мађарска	1		1
5.	Дечје село, Сремска Каменица	1		1
6.	Прихватна станица за ургентни смештај Врање	1		1
7.	Прихватилиште Врање	1		1
8.	Прихватилиште Лесковац	1		1
9.	Центар за заштиту одојчади, деце и омладине - стационар	1		1
10.	Прихватилиште Васа Стајић Београд	2		2
11.	Дом за децу без родитељског старања Мирослав Мика Антић, Сомбор	1	1	2
12.	Дом за децу без родитељског старања Бела Црква	1		1
13.	Хранитељска породица	3	2	5
14.	Прихватилиште Нови Сад	1		1

Табела 10: Приказ пунолетних корисника на смештају током 2016е. године у односу на врсту смештаја, установу обезбеђења смештаја, узраст и пол

Р.бр.	Установа	Ж	М
1.	Прихватни центар за мигранте Суботица	1	
2.	Прихватилиште за странце Падинска Скела	1	
3.	Дечје село, Сремска Каменица	1	
4.	Прихватилиште Лефо, Аустрија	1	
5.	Прихватилиште ФИЗ, Швајцарска	2	
6.	Центар за заштиту одојчади, деце и омладине, Дом за средњошколску омладину	2	
7.	Привремена кућа НВО АТИНА	2	
8.	Привремени хотелски смештај	1	

2. 3. Оствареност резултата у реализацији општег циља 3 - Унапређени капацитети и квалитет рада центра

Током 2016. године није решен проблем пословног простора Центра. У 2016. години Влада РС донела је закључак 77 бр. 361-6408/16 од дана 15.07.2016. године у вези доделе објекта у лу. Рузвелтова бр. 10 на коришћење Центру за заштиту жртава трговине људима. Овим закључком Центар је стекао правни основ и активну легитимацију у свим поступцима поводом овог објекта, а који се тичу добијања потребних дозвола за адаптацију и реконструкцију објекта од стране надлежног органа. Након доношења предметног Закључка успостављен је контакт са представницима Општинског Већа општине Звездара који су упознати са чињеницом да ће у наредном периоду, а након обезбеђивања средстава за адаптацију и реконструкцију објекта, бити извођени радови на објекту и како би добили подршку општине Звездара у поступцима добијања одговарајућих дозвола за извођење радова. Такође, у оквиру припремних радњи Центар је прибавио понуду за израду пројекта који ће представљати основ за добијање грађевинске дозволе. Сходно оваквој ситуацији, није било могуће радити на успостављању услуге Прихватилишта.

Током 2016. године није било измена Законских и подзаконских прописа који захтевају усклађивање општих аката Центра за заштиту жртава трговине људима. У јулу месецу 2016. године у складу Уговором закљученим са Министарством правде којим се финансира пројекат Центра „Директна помоћ жртвама трговине људима“ извршено је усклађивање финансијског плана Центра за 2016. годину имајући у виду да је за реализацију овог пројекта обезбеђено додатних 1.442.000,00 динара. Унапређење компетенција и квалитета рада Центра током 2016. године одвијало се кроз рад на развоју интерних процедура и унапређењу компетенцијај стручњака. Као што је већ споменуто дефинисане су три процедуре Центра од значаја за процес идентификације и обезбеђивања подршке жртвама, као и за формалнуправну исправност документације и досијеа корисника. Усвојена су следећа упутства: Упутство за идентификацију; Упутство за пружање подршке жртвама за учешће у судским поступцима и упутство о вођењу евиденције о корисницима и документације о стручном раду у Центру за заштиту жртава трговине људима.

Интерне едукације реализоване су на састанцима Службе. Разматране су теме и питања од значаја за унапређивање праксе, примену усвојених упутстава, дискусије у конкретним случајевима и рад на редизајнирању базе податка о жртвама трговине људима. Током године радило се на развоју кадрова, односно унапређењу стручних компетенција запослених кроз различите видове обука, учешће на стручним скуповима, радионицама, конференцијама и сл. Обучавање стручних радника и стицање нових знања и вештина резултат је контекстуалних карактеристика, тако да је највећи број обука и стручних скупова био намењен обуци за заштиту права деце избеглица/миграната. Отежано оспособљавање стручних радника у складу са потребама посла и организације отежава унапређивање и пружање квалитетнијих услуга корисницима.

Следи приказ стручних скупова и обука, са подацима о називу скупа, организатору и улози представника Центра:

Табела 11: приказ учешћа стручних радника Центра на стручним скуповима и обукама у односу на улогу на стручном скупу

Назив скупа	Организатор	улога
Деца са роблемима у понашању – потребе, актуелни напори и перспективе	Фамилија	предавач
Информативни скуп о фондовима ЕУ у области запошљавања и социјалне политике	МРСП	учесник
Јачање система социјалне заштите у циљу заштите деце у ванредним ситуацијама	УНИЦЕФ, ЦСР Кањижа	предавач
Заштита деце избеглица/миграната у Србији	УНИЦЕФ, ИДЕАС Удружење стручних радника у социјалној заштити	предавач предавач
Подршка малолетним мигрантима без пратње у Србији	МРСП Швајцарска конфедерација	учесник
Трговина људима у избегличкој кризи	АТИНА, НСХЦ, Тер де зон	учесник
Искуства у прихвату миграната и избеглица, сарадња институција и заштита од дискриминације	Група 484 Праксис	учесник
Родно засновано насиље у условима избегличке кризе	НСХЦ, Аутономни женски центар, Terre des hommes	учесник
Искуства у прихватању миграната и избеглица, сарадња институција и заштита од дискриминације	Група 484, Праксис	учесник
Трибина "Зауставите модерно ропство"	Жене југа	предавач
Регионална конференција "Заштита жртава трговине људима – приступ заснован на правима жртава у пракси"	АСГРА	учесник
Подршка малолетним мигрантима без пратње у Србији; тема: Рад са децом која су идентификована као жртве трговине људима или жртве злостављања	МРСП, СДЦ	Предавач
Изазови избегличке кризе – научене лекције	МРСП, Комесаријат за избеглице, УНХЦР, СОС дечја села Србија	Предавач
Округли сто "Најбољи интерес детета"	НВО АТИНА	Учесник
Конференција "Систем азила и миграције: избегличка криза и реформски процеси"	Група 484	Учесник
Балкански форум социјалне заштите	Асоцијација социјалних радника и Синдикат запослених у социјалној заштити	Учесник
Округли сто "Права детета у контексту међународних миграција"	МИНРЗС, УНИЦЕФ, УНХЦР	Учесник
Инфо сесија "Заштита деце избеглица и миграната у	МИНРЗС, УНИЦЕФ,	Учесник

Србији"	УНХЦР	
Конференција "Безбедност и одговорност"	Фонд Тијане Јурић	Предавач
Радионица за примену Упутства за некажњавање	ОЕБС	Предавач
Заштита избеглица и миграната од дискриминције у контексту европских интеграција РС"	Група 484	Учесник
Регионална конференција "Заштита жртава трговине људима-приступ заснован на правима жртава у пракси"	НВО АСТРА	Учесник
Округли сто "Људска права миграната и избеглица"	Високи Комесаријат УН за људска права	Учесник
Округли сто "Ангажовање и подршка на националном нивоу за смањење појаве дечјег рада"	Међународна организација рада	Учесник
Обука "Менаџмент у социјалној заштити"	Комора социјалне заштите	Учесник
Улога релевантних субјеката у подизању капацитета у погледу мигрантских изазова	Дански савет за избеглице	Учесник
Улога центара за социјални рад у ситуацијама насиља у породици	Асоцијација центара и Удружење струних радника у социјалној заштити	Учесник
Промоција налаза и истраживања о распрострањености феномена деце улице за град Нови Сад	Екуменска хуманитарна организација	Учесник
Специјалистички курс за полицију "Идентификација и заштита жртава трговине људима и механизми упућивања и сарадње са НВО"	МУП	Предавач
Трибина "Рањивост миграната-заштита од трговине људима"	Унија студената ФПН и рвени крст Србије	Предавач
Конференција "Изазови у ситему социјалне заштите у 2017ој години"	Удружење послодаваца социјалне заштите, Комора социјалне заштите и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања"	Учесник
Дебата "Миграције и европске интеграције"	Центар за демократију	Учесник
Обука "Примена индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима"	ЦЗЖТЉ, УНИТАС, Министарство образовања	Предавачи
Обука "Психолошка прва помоћ за децу"	Save the children, UNICEF	Учесници Предавач
Стручни скуп "Дефинисање СОП за поступање у случајевима родно заснованог насиља"	Фонд УН за становништво	Учесници
Тренинг "Combating Human Trafficking along Migration Routes"	OSCE	Учесници
Обука "Примена протокола о поступању органа, установа и организација у ситуацијама рада са децом укљученом у живот и рад на улици у граду Београду	Save the children	Учесник

Обука "Социјална правда"	Save the children	Учесник
Тренинг тренера за програм Психолошка прва помоћ	Save the children	Учесник

Све наведене активности из области унапређења стручних компетенција запослених, реализоване су, иако План стручног усавршавања није донет, и с обзиром да није било средства за ову намену. Стручно усавршавање запослених у социјалној заштити представља проблем на нивоу система који би се решио доношењем Упутства за које већ постоји нацрт. Непостојање решења на системском нивоу представља разлог због кога ова активност није реализована и због ког није донет интерни правилник и план стручног усавршавања на нивоу Центра.

Током 2016. године није било могуће обезбедити екстерну супервизију. Разлог због кога није реализована ова активност је финансијске природе. Наиме, због ограничених финансијских средстава која су усмерена ка стручним услугама које користе жртве трговине људима (услуге терапеута, услуге адвоката, услуге преводилаца) није било могуће обезбедити средства како би се реализовала ова активност. У том смислу дајући предност заштити жртава трговине људима реализација ове активности морала је да изостане.

Стручно усавршавање стручњака Центра је неопходно, с обзиром на захтеве за обезбеђивањем квалитетних услуга у складу са међунаордним стандардима. Постоје тешкоће у на системском нивоу у планирању и финансирању обука стручњака. Неопходно је да Центар у оквиру интерних могућности реализује обуку стручњака у наредном периоду. Такође је уочено да је неопходно сачинити интерна упутства која се односе на уређење стручног поступка, што би олакшало пружање услуга и омогућило већу ефикасност и ефективност рада. Посебно је важно дефинисати методологију процене, координације и мониторинга обезбеђивања услуга.

3. ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИМА

Корисници Центра за заштиту жртава трговине људима су жртве трговине људима, без обзира на узраст, пол, држављанство и националну припадност, односно сва лица за која постоји оправдана сумња да јесу или могу постати жртве трговине људима.

- **Укупан број корисника и њихова старосна и родна структура**

Током 2016. године Центар је радио са укупно 228 корисника. На активној евиденцији на дан 31.12.2016. године било је 103 корисника. Старосна и родна структура корисника током 2016. године, закључно са 31.12.2016. године приказана је у Табели 12.

Табела 12. Приказ укупног броја активних корисника у 2016-ој години и стања активних корисника на дан 31.12.2016. године у односу на пол и узраст, односно старосну доб

Узраст/старосна доб	Укупан број евидентираних корисника 01.01.2016.-31.12.2016.			Број активних корисника на дан 31.12.2015.		
	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
Деца (0-17)	36	76	112	5	17	22
Млади (18-25)	1	55	56	2	35	37
Одрасли (26-64)	6	54	60	11	33	44
УКУПНО	43	185	228	18	85	103

- **Држављанство**

Корисници са којима је рађено у 2016-ој години су пре свега држављани Републике Србије, њих 184, док је према евиденцији Центра било у поступку идентификације и пружања помоћи и подршке било 44 страна држављана.

3.1. Подаци о идентификованим жртвама у 2016. години

У 2016-ој години идентификовано је 55 жртава трговине људима, од чега је 21 малолетна жртва и 34 пунолетне жртве. У односу на претходну годину, идентификовано је 37% више жртава. Малолетне жртве трговине људима чине 38% од укупног броја идентификованих жртава, што је смањење у односу на заступљеност малолетних жртава у претходној години. Међу малолетним жртвама у 90% случајева експлоатисане су девојице. Пунолетне жртве чине 62% идентификованих жртава, што је повећање у односу на претходну годину. Међу пунолетним жртвама у 82% случајева ради се о експлоатацији особа женског пола. Приказ идентификованих жртава трговине у 2016-ој години према врсти експлоатације, узрасту и полу дат је у табели 13.

Табела 13: Приказ идентификованих жртава трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		УКУПНО
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Сексуална	7		22		29
Радна експлоатација		1		6	7
Принуда на брак	3		1		4
Принуда на просјачење	1				1
Нелегално усвојење	2				2
Принуда на вршење кривичних дела		1			1
Вишеструка	6		5		11
Међузбир	19	2	28	6	
УКУПНО		21		34	55

Особе женског пола експлоатисане су значајно више од мушкараца и чине 85% од укупног броја жртава. У групи експлоатисаних особа женског пола доминирају пунолетне девојке и жене које се као жртве јављају у 60% случајева.

Србија је земља порекла и земља експлоатације жртава трговине људима. Жртве трговине људима су углавном држављани Републике Србије и претежно су експлоатисани у оквиру Републике Србије - у 67% случајева. Од укупног броја идентификованих жртава држављани Србије чине 93% жртава (51 држављанин Србије). Остале жртве пореклом су из Непала, Авганистана, Албаније и Пакистана.

Приказ земаља експлоатације и земаља порекла жртава дат је у табели 14.

Табела 14: приказ идентификованих жртава трговине људима према земљи експлоатације и земљи порекла

Земља експлоатације	Земља порека					Укупно
	Србија	Непал	Авганистан	Албанија	Апгарид	
Република Србија	34			1		35
Савезна Република Немака	8					7
Руска Федерација	4					4
Република Македонија	1					1
Холандија	1					1
Црна Гора				1		1

Република Италија	1				1	1
Швајцарска Конфедерација	2					2
Сиријска Арапска Република	1					1
Турска Република		1				1
Грчка Република		1				1
Исламска Република Авганистан			1			1

- **Вишеструка експлоатација**

Вишеструка експлоатација жртава јавља се у 11 случајева (20% жртава). Међу вишеструко експлоатисаним жртвама скоро су подједнако заступљене малолете и пунолетне жртве, а све вишеструко експлоатисне жртве су особе женског пола (6 девојчица и 5 пунолетних девојака и жена). Приказ врсте вишеструке експлоатације према узрасту жртава и полу дат је у табели 15. Евидентно је да се сексуална експлоатација јавља код скоро свих жртава вишеструко експлоатисаних (у 8 случајева), док се принуда на брак јавља у 6 случајева.

Табела 15: приказ вишеструке експлоатације према врсти експлоатације, узрасту и полу.

Врста експлоатације	до 18 година	преко 18 година	УКУПНО
	Ж.	Ж.	
Сексуална експлоатација, радна експлоатација и принуда на просјачење	1	1	2
Сексуална и радна експлоатација		1	1
Сексуална експлоатација и принудни брак		2	2
Сексуална експлоатација, принуда на вршење кривичних дела и принуда на брак	1		1
Сексуална и радна експлоатација, принуда на вршење кривичних дела		1	1
Сексуална експлоатација и коришћење у оружаним сукобима	1		1
Принуда на брак и просјачење	2		2
Принуда на брак и радна експлоатација	1		1
УКУПНО	6	5	11

Трговина људима током идентификације прекинута је у 10 случајева. Прекид у фази врбовања је у 8 случајева, а у фази након транспорта, а пре експлоатације у 2 случаја.

- **Транснационална трговина људима**

Транснационална трговина људима за потребе статистичког извештаја обухвата све случајеве трговине где је дошло до преласка државне границе земље порекла особе која је идентификована као жртва трговине људима.

Транснационална трговина јавља се у 19 случајева. У транснационалној трговини експлоатисано је 17 држављана Србије, 1 жртва пореклом из Непала и 1 жртва пореклом из Албаније. Држављани Србије експлоатисани су у Немачкој (16% жртава), у Русији 8% (жртва), а у Македонији, Холандији, Италији, Швајцарској и Сирији (трговина људима прекинута у фази врбовања) по једна жртва трговине. Од 17 жртава транснационалне трговине међу држављанкама Србије, 1 жртва експлоатисана је у 2 државе (Немачка и Италија). Жртва пореклом из Албаније такође је експлоатисана у 2 државе (Црна Гора и Србија), као и жртва из Непала (Гурска и Грчка). Међу жртвама транснационалне трговине доминирају пунолетне жртве, њих 12, што чини 63% жртава. Особе мушког пола заступљене су у 21% случајева. Међу жртвама транснационалне трговине људима евидентирано је 5 жртава вишеструке експлоатације, особа женског пола, од којих је њих 4 малолетно. Приказ транснационалне трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу дат је табели 16.

Табела 16: Приказ транснационалне трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		УКУПНО
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Радна експлоатација				4	4
Сексуална	1		6		7
Принудни брак	2		1		3
Вишеструка	4		1		5
УКУПНО	7		12		19

- **Национална трговина људима**

Национална трговина људима заступљена је у 36 случајева. У националној трговини заступљене су 34 држављанке Србије, 1 држављанка (с обзиром да је експлоатисана у Авганистану) и 1 жртва апатрид (с обзиром да је од петог месеца живота живела у земљи у којој је експлоатисана). У националној трговини људима доминира сексуална експлоатација (61%), а потом вишеструка (17%). Пре свега су

експлоатисане особе женског пола (89%), од чега је 62 % пунолетних жртава. Приказ националне трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу дат је у табели 17.

Табела 17: Приказ националне трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		УКУПНО
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Радна експлоатација		1		2	3
Сексуална	6		16		22
Принудни брак	1				1
Принуда на вршење кривичних дела		1			1
Принуда на просјачење	1				1
Нелегално усвојење	2				2
Вишеструка	2		4		6
УКУПНО		14		22	36

Вишеструка експлоатација јавља се у 17% случајева у националној експлоатацији.

- **Идентификација међу мигрантима**

С обзиром на појачани прилив миграната и ризике за улазак у експлоатацију у виду трговине људима, Центар је за 2016-у годину установио посебну евиденцију идентификације међу пријавама које се односе на мигранте. Током 2016-е године примљено је 40 пријава за идентификацију међу популацијом миграната, од чега је било 35 пријава деце и 5 пријава које су се односиле на пунолетна лица. Укупно је пријављено 9 особа женског пола (5 девојчица и 4 пунолетних девојака и жена) и 31 особа мушког пола (30 дечака и 1 одрасли мушкарац). Идентификоване су 2 жртве трговине људима, док је за 5 жртава утврђено да се не ради о жртвама трговине људима. Обе идентификоване жртве су женског пола. Ради се у једном случају о вишеструкој националној трговини (радна експлоатација и принуда на брак, малолетна жртва пореклом из Авганистана) и у другом о сексуалној транснационалној трговини (пунолетна особа женског пола пореклом из Непала експлоатисана у Турској и Грчкој). Код 29 дечака утврђено је да се у овом моменту не могу идентификовати као жртве, али да постоји ризик од трговине људима у земљи дестинације.

Табела 11: Приказ резултата идентификације по пријавама које се односе на мигранте

Укупан број пријава	Поступак у току	Не ради се о жртви, постоји ризик	Не ради се о жртви	Жртва	Недоступни
40	1	29	5	2	3